

Jiráskův Hronov

Národní přehlídka amatérských divadelních souborů, 47. Jiráskův Hronov

V neděli dopoledne přijal předseda MěstNV s. Oldřich Cvrček, spolu s místopředsdou MěstNV s. Zb. Širokým a ředitelem ÚKVČ s. dr. M. Bukovským, CSc. zahraniční hosty 47. JH: s. doc. dr. Sofii Vostokovou, literární vědkyni, pracovníci Nakladatelství krásné literatury v Moskvě, delegátku z SSSR s. Ester Benyikovou, pracovníci zahr. odd. Osvětového ústavu v Budapešti, s. Bélu Benyika, člena umělecké sekce Společnosti pro šíření vědeckých znalostí a člena Fotoklubu v Budapešti, delegáty z MLR, s. prof. dr. Jerzy Śliżińskiego, vedoucího odd. západoslovenské a jihoslovenské literatury Polské akademie věd, delegáta z PLR, s. Joachima Scholze, novináře, předsedu poradního orgánu pro am. divadlo při Ústavu pro kulturní práci v Lipsku, delegáta z NDR a p. Patricii Beharriellovou, vicepresidentku Severoamerické regionální sekce mezinár. organizace am. divadla AITA/IATA.

Přijetí bylo velmi srdečné, vždyť někteří z delegátů jsou dlouholetými příznivci JH, např. s. doc. Vostoková se do Hronova vrací po páté. Její kladné hodnocení zvyšující se úroveň práce režijní, dramaturgické i herecké bylo velmi potěšitelné. Na setkání bylo vzpomenuáno i dalších významných osobností, majících vztah ke zdejšímu regionu — bratři Čapků a Boženy Němcové. Setkání vyznělo ve smyslu, že amatérské divadlo je silným činitelem ve vytváření přátelství mezi národy a že pro upevňování tohoto přátelství všichni napnou své síly.

E. S.



V dnešním odpoledním a večerním představení se setkáme se sympatickým mladým kolektivem LŠU A PKO v Gottwaldově, který nastudoval hru Jaroslava Bařinky Smrt na hrušce. Podrobnější informace o textu hry získáte četbou poznámky uveřejněné na třetí straně, kde uveřejňujeme část hodnocení práce autora i mladého souboru.

V letošním roce netrpělivě očekávají členové amatérských divadelních souborů i organizátoři přehlídky autory několika her, jejichž inscenace byly zařazeny do programu 47. Jiráskova Hronova. Svou účast přislíbil Oldřich Daněk, autor hry Válka vypukne po přestávce, Ján Solovič, jehož trilogie Meridián, Stříbrný jaguár a Zlatý déšť, vzbudila velkou pozornost a včera jsme přivítali v Hronově J. Bařinku, autora hry Smrt na hrušce.

Již několik let bývá dobrým zvykem středočeských divadelních ochotníků využít hronovského festivalu ke společnému setkání divadelníků celého kraje. V nedělních odpoledních hodinách se tedy naplnil sál Slávie téměř k prasknutí.

Rřízení setkání se ujal J. Strnad, který všechny zúčastněné přivítal a přednesl hodnotící zprávu o výsledcích, dosažených v amatérském divadelnictví v kraji v uplynulé sezóně, o úsilí věnovaném jeho rozvoji a akcím, které jsou připravovány pro nadcházející měsíce le-

Setkání Středočechů

tošního roku. Na jeho slova navázal ředitel středočeského KKS T. Weiss, který zaujal stanovištěm k současné situaci divadla v kraji a na této bázi pak rozvinul plány týkající se jeho předpokládaného rozvoje do roku 1980. Předsedkyně krajské poroty a dramaturgyně J. Černíková se zaměřila na budoucnost divadelních souborů z poněkud specifictější stránky a zdůraznila potřebu systematického plánování a vytýčení perspektiv, které by vycházely z dané situace toho kterého souboru a odrážely výsledek jeho vlastního tvůrčího myšlení a divadelní fantazie. O práci a cílech krajského výboru SČDO promluvil L. Lhota, který zasedání jeho jménem také pozdravil.

První, kdo se přihlásil do volné diskuse, byla předsedkyně KPS pro divadlo M. Šrámková, která přečetla návrh pozdravného telegramu J. Benešovi, který všem ochotníkům na letošním Hronově citelně chybí. Její návrh byl odměněn spontánním potleskem.

— ag —

A. N. OSTROVSKIJ:

KDO HLEDÁ NAJDE

V neděli měli návštěvníci Jiráskova Hronova možnost zhlédnout inscenaci hry A. N. Ostrovského „Kdo hledá, najde“ v podání divadelního souboru ZK Svit, ZPS a Rudý říjen Gottwaldov. V současném trendu divadla, které se zaměřuje daleko více na inscenování dramatické tvorby současné, a pokud se obrací ke klasice, činí tak více méně tradičním způsobem, je třeba ocenit především odvahu, která se v posledních letech objevovala častěji u souborů slovenských, zatímco u českých jsme ji postrádali: odvahu pokusit se o netradiční tvůrčí přístup ke klasickému textu. Je to cesta obtížná, ale cenná, neboť přináší nové zkušenosti.

Gottwaldovské představení se vyznačuje vysokou mírou stylizace se značnou dávkou grotesknosti, která však mnohdy má pouze vnějškový charakter a nevychází (obzvláště v první polovině) z fabule. Závěrečná téměř apokalyptická vize Balzaminova není tak dostatečně motivována a vyvolává nutně otázku, k čemu a kam až vlastně celkový výklad Ostrovského hry v gottwaldovském podání směřoval. S vnějškovostí stylizace souvisí překombinovanost a překomplikovanost použitých výrazových prostředků, která poněkud zastírá výpovědi o nejhlubší podstatě jednotlivých postav a diváka poněkud dezorientuje. Nejmarkantnější se to objevuje ve výkladu postavy Balzaminova, jehož hereckou charakteristikou není divák dostatečně informován o rozměru typu.

Na druhé straně je třeba bezesporu ocenit až úspornou důslednost, s níž je stylizace režisérem prosazována a dodržována, i když o opodstatněnosti zvolené a rozhodně velmi obtížné koncepce by se dalo polemizovat. V rámci této koncepce však nalézáme mnohé jevištně zdařile dotvořené situace. Úroveň hereckého materiálu, který má režisér k dispozici, tuto skutečnost, právě tak jako volbu obtížného a netradičního pojetí klasické hry, do značné míry vysvětluje.

Každé představení, které se objeví na hronovském festivalu a které je schopno vyprovokovat živou diskusi a polemiku, stává se nesporným přínosem a důležitým příspěvkem ve vývoji amatérského divadla u nás, stává se podnětnou inspirací pro tvůrčí snahy amatérských divadelníků. Gottwaldovské představení tuto podmínku a toto očekávání beze zbytku splnilo a ukázalo, že je třeba nebát se ne zcela prověřených cest.

— ag —

Prof. dr. Karel Martínek, DrSc., se ve své nedělní přednášce na téma „VRSR a její vliv na čes. dramatu zabýval převážně vývojem vztahů českého a ruského, později sovětského divadla. Dostal se tak až k velmi aktuální otázce publicistického dramatu a částečně i k otázce současného sovětského herectví.

Hry sovětských dramatiků se objevují na repertoáru našich divadel velmi často a publicistické drama, řešící otázku odpovědného přístupu k práci, má zde již své místo. Naši diváci znají např. hru Gelmanovu normální odvahu (Prémie), Dvořeckého hru Člověk odjinud atd. Proto ta část přednášky, v níž prof. Martínek hodnotil současné drama, byla svou aktualností zvlášť zajímavá. Prof.

PŘEDNÁŠKA VE SLÁVII

Martínek označil za charakteristický rys sovětského dramatu velice ostrou kritiku nedostatků v ekonomice a snahu o zobrazení mezilidských vztahů ve výrobním procesu. Pozoruhodné je i to, že jsou v dramatických silně kritizováni také novináři, redaktori a pracovníci televize, resp. jejich stereotypní způsob práce. Publicistické drama je v dnešní době významné také tím, že naznačuje možný směr v dalším vývoji socialistického dramatu.

Neméně zajímavá byla i závěrečná část přednášky. Na několika živých popisech současných moskevských inscenací se prof. Martínek pokusil ukázat nynější stav sovětského herectví a snahu po experimentu, jehož cílem je sloučit odkaz Stanislavského s požadavky moderního dramatu. A tak byla samozřejmě řeč o nepodnětnějších inscenacích, které jsou uváděny v současné době na moskevských jevištích. (MCHAT, na Tagance). Přestože přednáška neměla přímý vztah k amatérskému divadlu, pro svou aktualnost by si zasloužila větší pozornost.

— im —

PUBLIKACE NÁVRATY

Přípravný výbor Jiráskova Hronova ve spolupráci s odborem kultury ONV v Náchodě vydal publikaci Ladislava Váciny Návraty k A. Jiráskovi, zabývající se regionálními inspiracemi hronovského spisovatele. Publikace je k dispozici v informační kanceláři na náměstí a můžete si ji koupit také od pionýrů, kteří stejně jako loni s nevšedním zájmem zajišťují distribuci hronovských propagačních a informačních tiskovin.

— r —



Text hry je čerpán z motivů lidových pohádek a výroků, známých ve valašském prostředí i jinde. Nejde o dramaticizaci autentického regionálního vyprávění nýbrž o kontaminaci řady prvků, spojených novými dramatickými situacemi, které navozují řadu asociací s jinými žánry a druhy tvorby.

SMRT NA HRUŠCE o hře J. Bařinky

Děj je veden ve dvou kompozičních rovinách. První a druhý obraz má funkci expozice, v níž se seznamujeme s protagonisty děje: doktorem a apatykářem, kteří intrikují proti rychtářovi a majitelkou hrušky Kačou. Zatímco doktor a apatykář usilují o rychtářovo bezvírtí, snaží se Kača zachránit před kluky své hrušky. Přichází poprvé *deus ex machina* — pohřebenář a poradí, jak očarovat hrušku, aby se na ni každý přilepil. Kača to provede (závěr 4. obrazu). Na hrušku se postupně nachytají kluci, rector, který je šel napomínat, ponocný, který šel udělat pořádek a smrt, která zrovna šla pro Kaču. Tím, že smrt nemůže plnit svou funkci, nastává dramatická krize, rozložená postupně do 6.—8. a 10. obrazu. Její následky nesou všichni: není maso, protože se nic nemůže zabít, rozmnoží se hmyz a obtížní živočichové (obr. 11—15).

Paralelně s tímto dějem se rozvíjejí intriky doktora a apatykáře, kteří připravují rychtářovi stále silnější jed — ten ovšem po přilepení smrti na hrušku neúčinkuje (obr. 5, 7). Když se vysvětlí oč jde, je přirozené i sám rychtář proti osvobození smrti ze sobeckých důvodů, i když jej kluci, rector a policajt prosí, aby jim umožnil s hrušky slézt. Navíc Kača zapomene zatlakadlo, jímž se kouzlo ruší (peripetie). Přichází opět pohřebenář (obr. 16), Kača všechny uvolní, ale smrt jí musí podepsat úmluvu, že ji nechá žít do sta let. Protože nikdo neví, že smrt opět funguje, otráví se apatykář a doktor vlastním jedem a stejně tak rychtář, který spoléhal na neexistenci smrti "rozuzlení".

Autorský záměr, jímž se hra liší od pololidových nebo lidových skladeb, se projevuje jednak v uvedeném dvojím kompozičním plánu, jednak v umístění intermez, která v pololidových hrách obvykle bývají jinak interpretována, často postavou opovědníka. Ten zde chybí, což současně znamená, že děje nejsou předváděny narativním způsobem, nýbrž hrá-

(Pokračování na str. 4)



A. N. Ostrovskij: Kdo hledá, najde — z představení souboru ZK ROH n. p. Svit — RR Gottwaldov.



Scénografická škola SČDO

Když se ohlédneme na uplynulý rok můžeme školu hodnotit jako akci opravdu zdařilou. Příčin je několik: především se nám podařilo získat kvalitní lektory, neboť všichni odborníci, na něž jsme se obrátili — ať už to byli jevištní výtvarníci nebo pedagogové, divadelní teoretici či technici — všichni ochotně vyhověli našim požadavkům a připravili své semináře v rámci koncepce školy, kerou jsme vypracovali ve scénografické komisi. Druhým důvodem úspěchu je jistě to, že posluchači vytvořili výbornou partu, která se s humorem vyrovnává s každým překvapením a přitom svědomitě plní všechny uložené úkoly. A konečně třetím pramenem je pochopení, s nímž jsme se setkali jak na ministerstvu kultury ČSR a ÚKVČ, tak především v Divadelním ústavu a v ZK ROH Tesla Karlín.

První ročník skončil. Po vyhodnocení závěrečných pohovorů dostanou všichni posluchači zprávu o výsledku; podle dosavadního průběhu se zdá, že budou moci pokračovat ve studiu všichni. ÚV SČDO a jeho scénografická komise jako organizátoři školy udělají všechno pro to, aby druhý a třetí ročník byly stejně úspěšné, protože se jistě právem domníváme, že tři desítky ochotnických scénografů poučených a prakticky vyškolených mohou vykonat notný kus dobré práce. A sedm scénografů mezi loutkáři také není zanedbatelný počet.

Druhý a třetí ročník již budou mít těžiště v praktické výuce; její výsledky — i když budou samozřejmě sledovat především metodická hlediska — jistě přinesou souborům, z nichž se posluchači rekrutují, prospěch. A právě takovou praktickou pomoc amatérskému divadlu chceme pořádáním školy poskytnout.

Slovenská literárna agentúra v Bratislave pripravila k významnému jubileu pokrokového ľudstva viacero materiálov. Už vyšiel zborník slovenskej poézie pod názvom *Vetrik od východu*, v ktorom jeho zostavovateľ Ján Donoval zdramatizovaním básní s témou VOSR chce skromnou mierou prispieť k príprave hodnotných školských a osvetových besiedok a slávností. Pásmo *Pozvanie na slávnosť* od toho istého zostavovateľa je skompo-

LITA

k 60. výročiu VOSR

nované z dvoch významných slovesných diel: *Novomeského Vily Terezy* a *Reedových Desiat dní*, ktoré otriasli svetom. Obe práce — každá, pravda, tvorivo svojsky a originálne — sú totiž autentickým svedectvom o ľudoch a udalostiach, ktorí a ktoré s definitívnou platnosťou ukončili ďalšiu éru vo vývine ľudstva a začali éru novú, už dôstojnú, ľudskú, pretože sociálne spravdivú. V júni a júli 1977 vyšlo v LITE viac divadelných hier sovietskych dramatikov k 60. výročiu VOSR. Sú to hry: Alexej Arbuzov: „Čakanie“ (preklad Matej Andráš) — hra, ktorá plasticky a presvedčivo zobrazuje príbeh dvoch ľudí — Rusky a Taliana — ktorí sa zoznámili v koncentračnom tábore. Anatolij Soľonov: „Pieseň života“ (preklad Z. Poljaková), hra o živote a práci budovateľov plynovodu v ďalekej sibírskej tajge. Leonid Zorin: „Neznámy“ (preklad M. Krásnohorská) — komédia, ktorá pranie ruje prosperárstvo, ľudskú ľahostajnosť, protekcionárstvo a iné nešváry v jednom gumárenskom podniku. Mykola Zadrudnyj: „A odletíme s vetrom“ — lyrická komédia, ktorá nastoľuje kritické zrkadlo ľuďom, ktorí svojimi malomeštiackymi názormi, túžbami a predstavami nezdravo zasahujú do svojho najbližšieho okolia. Jevgenij Šaban: „Belasý sneh“ (preklad S. Šebejová) — dialógy v dvoch častiach v ktorých ide o dvoch mladých inžinierov, o konfrontáciu ich odlišných charakterov. Alexander Štejn: „Verzia“ — hra v období najväčšieho tvorivého rozmachu ruského básnika Alexandra Bloka a jeho príklonu k revolúcii. K rozmnoženiu sa pripravujú ďalšie hry sovietskych autorov G. Chachašvilho „Dve hodiny večnosti“ z lekárskeho prostredia a Alexandra Movzona „Do posledného dychu“ z prostredia železničiarov. Záverom mi dovoľte v zastúpení riaditeľa Slovenskej literárnej agentúry v Bratislave JUDr. Mateja Andráša zaželať 47. JH veľa tvorivých úspechov na ceste za kvalitou ochotníckeho divadla v ČSSR.

Milan Žarnovický

VČERA

■ 7. 8. — **NEDELE** — 9.30 se ve Slávii konala přednáška prof. Dr. K. Martínka, DrSc. „VRSR a její vliv na čs. dramatu“, v 10 hodin byli na MěNV přijati zahraniční delegáti. Ve 12 hodin jsme se rozloučili se členy rakovnického souboru. ve 13.30 besedovali ve Slávii Středoečesí, v 16.30 a v 19.30 hrál divadelní soubor ZK SVIT, ZPS a Rudý říjen z Gottwaldova Ostrovského hru Kdo hledá, najde, v 16.30 vystoupil v Jiráskových sadech folklorní soubor Hadař, v 18.30 jsme uvítali soubor LŠU-PKO z Gottwaldova, v sadech ve 20.30 byl promítán film Jan Žižka. Ve 21 hod. byla pro tanečtivě otevřena Slávie, od 22. hodiny besedoval soubor ZK SVIT, ZPS a RŘ z Gottwaldova s patronem a zasedala odborná porota.

DNES

■ 8. 8. — **PONĚLÍ** v 9 hodin začínají pracovat diskusní kluby — v ZDŠ klub pro porotce, režijně herecký I. a II., klub pro dramaturgickou tvorbu a dramaturgii, klub pro scénografy, v učňovské škole pracuje klub pro zahraniční delegáty, scénografická škola SČDO. Ve 12 hodin se rozloučíme s gottwaldovským souborem v malém sále divadla, v 16.30 a v 19.30 se koná představení inscenace Smrt na hrušce autora J. Bařinky v provedení souboru LŠU-PKO z Gottwaldova, v sadech v 16.30 koncertuje soubor Andromeda z Náchoda, v 18.30 hod. uvítáme divadelní soubor Máj ÚKDŽ Praha. Za příznivého počasí bude v sadech ve 20.30 hod. promítán film Proti všem, ve 21 hod. začíná ve Slávii společenský večer, ve 22 hod. se setká gottwaldovský soubor LŠU-PKO s patronem a bude mít jednání ústřední porota.

ZÍTRA

■ 9. 8. — **ÚTERÝ** v 9 hodin je ve Slávii pořádána přednáška s. doc. dr. J. Dvořáka na téma Zd. Nejedlý a vztah k dílu Aloise Jiráska. Přednáška je určena rovněž frekventantům diskusních klubů.

V 9 hod. je pokračování scénografické školy SČDO v učňovské škole, ve 12 hodin se rozloučíme s divadelním souborem LŠU — PKO z Gottwaldova, v 16.30 a v 19.30 hod. uvede soubor Máj z Prahy hru Grigorije Gorina Zapomeňte na Hérostrata. V 16.30 hod. zveme zejména ženy na módní přehlídku LVD Druka, Hr. Králové, která bude v Jiráskových sadech. V 18.30 hod. uvítáme Divadlo mladých JZD Vysoká Libeň. Ve 21 hod. se otevírá Slávie, od 22 hod. pražští Májovci budou besedovat s patronem,

DALEKO OD HRONOVA

Jméno ČAPEK není třeba nikomu zvlášť přibližovat, i mezi názvy divadelních souborů není toto jméno ojedinělé. Pro mnohé návštěvníky JH bude možná novým poznáním, že soubor tohoto jména pracuje již dvacet let v krásném městě na jihu Moravy, v Uherském Hradišti. Navázal na bohatou a dlouholetou tradici ochotnického divadla ve městě a vznikl sloučením několika dramatických kroužků tehdejších kulturních zařízení. Svou činnost provozuje ve Sdruženém závodním klubu ROH.

Činnost tohoto kolektivu je známá nejen po celém okrese, ale i mimo něj. Hlavně v posledních několika sezónách. Kronika souboru prozradí, že nejen divadlo pro dospělé, ale i pohádky, pásma a poezie, vystoupení při slavnostních příležitostech, družební styky s ochotníky z Trenčína jsou tímto kolektivem vlastní a rád je organizuje.

Začínal Čapkovým Loupežníkem, hrál Anderse novu Sněhovou královnu, Karvašův Meteor, Lope de Vegy Až k smrti milovat, Goldoniho Treperendy, Ostrovského Výnosné místo, Werichovu Tetu z Bruselu a Kata a blázna, Tylovy Kutnohorské havíře, Čtvrtkova Rumcajse i Cipiska, Sypalovo Z pekla štěstí a celou řadu dalších her pro děti i dospělé. 30. výročí osvobození ČSSR oslavil soubor hrou svého patrona K. Čapka Matka a s velkým úspěchem uvedl maďarského autora László Gyurka, antickou tragedii Elektro, má lásko, kterou v poslední sezóně vystřídala bujará veselohra Rudi Strahla jako pralidé.

Po celou dobu své existence soubor úzce spolupracuje s místním profesionálním Slováckým divadlem. Materiální pomoc — dekorace, kostýmy, rekvizity apod. v současnosti doplnila odborná spolupráce s režisérem Hugo Domesem. Poslední hra je výsledkem.

I když je k nám z Hronova skoro třista kilometrů, přijďte se podívat! Budete v metropoli Moravského Slovácka vítáni a nebudete litovat.

Srdečně zvou „Čapkovci-Hradišťané“



JIRÁSKOV HRONOV, zpravodaj národní přehlídky amatérských divadelních souborů — číslo 4. 1977. Redakce: M. Marek, E. Slováková, A. Gaspáříčková. Vydává Přípravný výbor 47. Jiráskova Hronova. — Vytiskly Východočeské tiskárny, provoz 13 Hronov 8. srpna 1977. — Povoleno VČKNV č. j. 226/kult.77 a. Cena 1,— Kčs.

(Dokončení ze str. 3.)

ny živou hereckou akcí. Děj se tedy postupně rozvíjí v akčních dialogích, které jen v ojedinělých případech (plačky) mají převážně kontaktní komunikační funkci. Dialogy jsou většinou komponovány jako příkaz — opakování — splnění příkazu (dvojice apatykář — doktor) nebo jako jakási obdoba litaní, kdy jedna postava doplňuje výroky druhé (plačky, kluci). Tyto dialogy jsou vyjadřeny jednoduchými jednovětnými výpo-

SMRT NA HRUŠCE o hře J. Bařinky

vědmi, takže přímé řeči postav se rychle střídají. Někdy se takový postup přílišným opakováním stává stereotypní a neprojevuje se v něm zřetelný autorský záměr, neboť je ho použito v ústech postav různých typů a různých dějových funkcí. Klidné delší výpovědi složené z více vět jsou v podstatě omezeny na postavu Kači a smrti.

Text hry obsahuje řadu nosných prvků folklorního, pololidského a autorského charakteru, které tvoří v postavě ucelenou a dramaticky dostatečně nosnou strukturu, spojující několik typů výchozí tradice. Takto vzniklý divadelní tvar je tematicky, dějově, dramaticky a jazykově dostatečně vyvážený a může kladně ovlivnit dětské diváky, které nenásilně vede k chápání dobra a zla a k odhalování kladných a záporných stránek lidské povahy.

Bohuslav Beneš

KROUŽEK KOLEM STOVKY

Nenechte se mýlit! Nejde ani o bankovku, ani o číslovku, ale o pojmenování dalekoširoko známé kavárny. Ano, také v letošním roce zajišťuje pro potřeby návštěvníků Jiráskova Hronova kvalitní služby provozovna Lahůdky náchodského závodu Potraviny. Její kolektiv vede Z. Jelínek — na festivalový týden se všichni velmi odpovědně připravovali, nejen co do sortimentu zboží, ale také v organizaci práce, protože Jiráskův Hronov, to pro pracovníky služeb znamená o mnoho vyšší návštěvu, vyšší nároky na obsluhu. Všeho se hostům ve „Stovce“ dostává v míře neomezené — a účtenka, drobný červený tisk, číslo 100 v kroužku, bude letos patrně patřit k hronovským suvenýrům, ale stane se jistě i vizitkou dobrých služeb celého kolektivu prodejny. — k —